

Srovnání aktuální projektové fáze operačních programů v České republice

EU OFFICE
Česká spořitelna, a.s.
Olbrachtova 1929/62
140 00 Praha 4
tel.: +420 956 718 012
fax: +420 224 641 301
EU_office@csas.cz
<http://www.csas.cz/eu>

Jan Jedlička
+420 956 718 014
jjedlicka@csas.cz

Iva Dlouhá
+420 956 718 015
idlouha@csas.cz

Helena Kerclová
+420 956 718 012
hkerclova@csas.cz

Tomáš Kozelský
tkozelsky@csas.cz
+420 956 718 013

Jan Jedlička

EU Office České spořitelny

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Z oblasti čerpání peněz z evropských fondů v poslední době moc optimistických zpráv nepřichází: podezření na kriminální kauzy na ROPu Jihozápad a ROPu Severozápad, stále pozastavené proplácení výdajů Bruslem u 8 operačních programů či spekulace na téma, jaké operační programy nestihnou vyčerpat alokované částky a kolik peněz se bude muset vrátet.

Cílem této analýzy je objektivním nezaujatým pohledem porovnat statistiku čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů přes několik fází projektového cyklu. Doba je na to optimální. Jednak se celé programovací období 2007-2013, které díky pravidlu N+2 finančně končí až v roce 2015, brzy přehoupne do své poslední třetiny a jednak si rezervy v systému řízení, administrace a čerpání peněz z fondů EU uvědomuje i vláda, která na svém srpnovém zasedání přijala 12 opatření na odstranění překážek, které brzdí čerpání evropských fondů.

Ambicí tohoto článku není zhodnotit efektivitu vynakládaných peněz. Na to bude zapotřebí přeci jen více času, neboť některé efekty nově zrealizovaných projektů se projeví až v dlouhodobějším horizontu.

Fáze projektového cyklu

Nultou fází projektového cyklu je zjištění, jaký operační program se na zamýšlený projekt hodí a kolik je v něm alokováno finančních prostředků. O tom vypovídá níže sledované 1. kritérium. Ranou fází projektového cyklu je vypsání výzvy k předkládání žádostí o podporu. Vyhlášení výzev je v kompetenci jednotlivých řídicích orgánů každého operačního programu. Další fází je podávání dotačních žádostí. V termínech daných výzvami realizátoři projektů podávají žádosti o podporu, které musí být v souladu s cíli daného operačního programu, z něhož chce žadatel prostředky čerpat. Konkrétní podmínky finanční podpory jsou přesně nadefinovány ve vyhlášené výzvě. Objem podaných žádostí o podporu sledujeme ve 2. kritériu.

V každé výzvě by měla být předem známa hodnotící kritéria, na základě kterých bude implementační agentura každého operačního programu vybírat dotací podpořené projekty. V případě kladného výsledku hodnocení v rámci finanční kapacity výzvy je projekt schválen. Jako schválený považujeme projekt, u kterého je řídicím orgánem podepsán právní akt o poskytnutí dotace. Ten má podobu rozhodnutí o poskytnutí dotace či smlouvy o poskytnutí dotace. Úspěšnost operačních programů z hlediska podepsaných rozhodnutí/smluv porovnáváme v 3. sledovaném kritériu.

Dalším hodnotícím kritériem úspěšnosti využívání jednotlivých operačních programů je objem již proplacených prostředků finálním příjemcům – realizátorům projektů. Platby příjemcům jsou propláceny na základě jimi zaslané žádosti o platbu a většinou jsou realizovány zpětně po uskutečnění celého projektu nebo jeho jednotlivých etap – jedná se o tzv. platby ex-post. Některé řídicí orgány operačních programů umožňují i ex-ante platby, kdy realizátoři získávají peníze z OP předem ve formě záloh.

Systém finančních toků z rozpočtu EU je založen na principu předfinancování z tuzemského státního rozpočtu. Aby se mohlo žádat Evropskou komisi o následné proplácení těchto výdajů na účet Platebního a certifikačního orgánu (je jím odbor Národní fond MF), musí být tzv. certifikovány. Certifikací se myslí potvrzení správnosti údajů předložených řídicími orgány platebnímu orgánu.

Jejím výsledkem je zpracování žádosti o platbu Evropské komisi spolu s certifikátem podepsaným oprávněnou osobou. Za každý program se provádí zvláštní certifikace a porovnání úspěšnosti jednotlivých OP v této kategorii je předmětem našeho posledního pátého hodnotícího kritéria.

Při zjištění nedostatků v administraci projektů je proplácení výdajů Evropskou komisí zastaveno. Brusel po té vyzve členskou zemi k nápravě zjištěných vad a nedostatků a do doby jejich odstranění jsou platby stále pozastaveny. To bohužel v širokém měřítku potkalo letos na jaře i Českou republiku, jak o tom píšeme v druhé kapitole.

HODNOCENÍ ÚSPĚŠNOSTI OPERAČNÍCH PROGRAMŮ PODLE RŮZNÝCH KRITÉRIÍ

1. Kritérium celkové alokace

Celková alokace evropských strukturálních fondů vypovídá o rozdělení evropských peněz v té nejobecnější rovině. Jedná se o souhrnný objem peněžních prostředků pro každý jednotlivý operační program, kterými může Česká republika disponovat během let 2007–2013. Je výsledkem politického rozhodnutí a závisí na národních prioritách. Největší důraz byl kladen na dopravu. Operační program Doprava získal k rozdělení přes 170 miliard korun, což představuje přibližně 15 % z ročního rozpočtu ČR. Důležitou prioritou byla také kultivace životního prostředí – OP Životní prostředí dostal na zlepšení prostředí téměř 150 miliard. Další operační programy následují až s velkým odstupem – OP Podnikání a inovace obsadilo třetí místo s alokací 90 miliard korun a OP Výzkum a Vývoj inovací, určený na podporu technologií

může dotovat 60 miliardami korun. Naopak nejméně dostala Praha, protože strukturální fondy jsou určené pro vyrovnávání rozdílů mezi bohatými a chudými regiony a Praha patří mezi desítku nejbohatších regionů celé Evropské unie. Nízký počet prostředků získal také OP Technická pomoc, který je určen pro administrativní podporu ostatních operačních programů.

Peníze rozdělují tři vzájemně nezávislé fondy. Prostřednictvím Evropského sociálního fondu (ESF) se podporují rozvojové projekty v oblastech zaměstnanosti a lidských zdrojů (například rekvalifikace, sociální integrace, vzdělávání apod.). Na tyto aktivity dostal přibližně 14 % všech peněz určených na kohezní politiku v ČR. Pomoc tzv. Fondu soudružnosti (CF) je určena na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblasti životního prostředí, rozvoje dopravy (transevropské dopravní sítě, podpora veřejné dopravy) a nově i v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. K dosažení svých cílů disponuje přibližně třetinou celkové alokace. Prostředky největšího Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) jsou určeny na tvrdé nebo investiční projekty (dopravní, vzdělávací, sociální, zdravotní infrastruktury, stroje a zařízení apod.). Ve finančním rámci 2007–2013 si ERDF na tyto priority zaslouží polovinu rozpočtu.

Operační program	Celková alokace	
	mil. Kč	% z alokace
OP Doprava	172 389	21,9
OP Životní prostředí	145 960	18,5
OP Podnikání a inovace	92 589	11,8
OP Výzkum a vývoj inovací	61 511	7,0
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	54 709	7,8
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	54 167	6,1
Integrovaný OP	48 043	6,9
ROP Severozápad	22 545	0,7
ROP Moravskoslezsko	21 710	2,9
ROP Jihovýchod	21 434	2,8
ROP Střední Morava	20 043	2,7
ROP Severovýchod	19 970	2,5
ROP Jihozápad	18 862	2,5
ROP Střední Čechy	16 961	2,4
OP Praha - konkurenceschopnost	7 146	2,2
OP Technická Pomoc	5 778	0,9
OP Praha - adaptabilita	3 208	0,4
Evropský sociální fond	112 083	14,2
Evropský fond regionálního rozvoje	413 582	52,6
Fond soudružnosti	261 360	33,2
NSRR	787 025	100,0

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva; Národní orgán pro koordinaci, čísla jsou platná k 3. 8. 2012

2. Podané žádosti

K začátku srpna 2012 bylo ke všem OP fungujícím v České republice podáno přes 80 000 žádostí, které dohromady žádaly o více než 1,25 bilionu korun. Nejvyšší konkurence v podávání žádostí byla u OP Praha – Adaptabilita, protože v Praze se rozděluje velmi málo prostředků, o které ale žádá velmi mnoho zájemců. Proto již na Magistrát Hl. m. Prahy doputovaly žádosti v hodnotě téměř 5násobku celkové alokace. O mnoho peněz také bylo zažádáno v rámci Regionálního OP Jihozápad či OP Vzdělání pro Konkurenceschopnost. Relativně menší zájem (a tedy poměrně vysoká šance na úspěšnou žádost) je naopak o programy OP Doprava, o Integrovaný OP či OP Životní prostředí, avšak i zde objem podaných žádostí bezpečně přesáhl částku, která je v operačních programech k dispozici.

Z hlediska jednotlivých fondů byl největší zájem o finanční prostředky z Fondu soudružnosti – poptávka více než dvakrát převyšovala nabídku. Naopak o nejméně peněz vzhledem k celkové alokace subjekty zažádaly u Evropského fondu regionálního rozvoje.

Operační program	Podané žádosti	
	mil. Kč	% z alokace
OP Praha - adaptabilita	15 280	476,4
ROP Jihozápad	52 094	276,2
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	135 431	250,0
ROP Severovýchod	41 449	207,6
OP Praha - konkurenceschopnost	14 137	197,8
ROP Střední Čechy	31 514	185,8
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	97 051	177,4
ROP Severozápad	39 932	177,1
OP Výzkum a vývoj inovací	101 500	165,0
ROP Jihovýchod	35 172	164,1
ROP Střední Morava	32 382	161,6
OP Podnikání a inovace	147 704	159,5
ROP Moravskoslezsko	33 287	153,3
OP Technická pomoc	8 122	140,6
OP Životní prostředí	199 457	136,7
Integrovaný OP	60 518	126,0
OP Doprava	215 841	125,2
Evropský sociální fond	674 919	163,2
Evropský fond regionálního rozvoje	338 188	129,4
Fond soudružnosti	247 762	221,1
NSRR	1 260 869	160,2

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva; Národní orgán pro koordinaci; čísla jsou platná k 3. 8. 2012

3. Projekty s vydaným rozhodnutím / smlouvou o poskytnutí dotace

Ze všech žádostí o finanční podporu (dotaci) bylo úspěšně schváleno celkem více než 600 miliard korun, tedy přes tři čtvrtiny z celkové alokace. Jinými slovy to znamená, že ještě téměř čtvrtina ze všech peněz určených pro Českou republiku stále ještě čeká na schválení. Za kritérium schválení považujeme podpis rozhodnutí či smlouvy o poskytnutí dotace. Z objemu žádaných peněz byla schválena necelá polovina (48 %).

Nejméně prostředků zbývá v OP Doprava, kde 97,5 % z celkové alokace již bylo rozděleno. Podobně v ROP Severovýchod a OP Výzkum a vývoj inovací již zbývá k rozdělení pouze přibližně 8 % prostředků. Naopak největší prostor pro čerpání je v rámci OP Životní prostředí, kde jsou k dispozici ještě zhruba dvě pětiny prostředků (tedy 60 miliard korun). Na dolních příčkách pomyslného žebříčku je dále ROP Střední Morava, která má k dispozici přibližně jednu třetinu a na třetím OP Technická pomoc, kde čeká na rozdělení 30 % prostředků. Největší šance na získání prostředků je u Fondu soudružnosti, u kterého čeká na schválení stále přes 35 % alokace. Naopak nejvíce peněz již rozdělil Evropský sociální fond – přes 84 %.

Operační program	Schválené projekty	
	Mil. Kč	% z alokace
OP Doprava	168 076	97,5
ROP Severovýchod	18 420	92,2
OP Výzkum a vývoj inovací	56 260	91,5
ROP Jihovýchod	18 898	88,2
ROP Střední Čechy	14 932	88,0
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	47 110	86,1
OP Praha - konkurenceschopnost	6 148	86,0
ROP Jihozápad	16 196	85,9
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	44 553	82,3
OP Praha - adaptabilita	2 615	81,5
ROP Severozápad	18 348	81,4
OP Podnikání a inovace	74 802	80,8
ROP Moravskoslezsko	16 363	75,4
Integrovaný OP	35 541	74,0
OP Technická pomoc	4 015	69,5
ROP Střední Morava	13 242	66,1
OP Životní prostředí	85 600 ^{*)}	58,6
Evropský sociální fond	94 278	84,1
Evropský fond regionálního rozvoje	339 023	82,0
Fond soudružnosti	168 257	64,4
NSRR	601 558	76,4

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva; Národní orgán pro koordinaci, *) částka zahrnuje projekty jak s podepsaným rozhodnutím/smlouvou o poskytnutí dotace, tak projekty s vydaným Registračním listem bez rozhodnutí/smlouvy. V celkovém součtu však figuruje pouze hodnota za projekty s vydaným rozhodnutím/smlouvou ve výši 46,0 mld. Kč; čísla jsou platná k 3. 8. 2012

4. Proplacené prostředky příjemcům

Systém proplácení peněz z fondů EU funguje většinou na principu zpětných plateb (tzv. ex-post platby), kdy správce operačního programu proplácí projekt až poté, co je projekt zrealizován. Některé operační programy umožňují i poskytování zálohových plateb před zahájením nebo v průběhu realizace projektu (tzv. ex-ante platby).

Předchozí tabulka ukazuje, kolik finančních prostředků bylo v jednotlivých operačních programech již vyplaceno realizátorům projektů. Celkem bylo ze státní kasy vyplaceno 45 % z celkové alokace, přičemž největší objem prostředků vyplatil OP Doprava (téměř tři čtvrtiny), následovaný ROP Severovýchod, kde se jedná o necelé dvě třetiny. Nejméně dokončených projektů je v rámci Integrovaného OP, OP Technická pomoc a OP Životní prostředí, kde je vyplacena přibližně čtvrtina prostředků.

Nejvíce projektů bylo ukončeno v rámci Fondu soudružnosti, kde stát již vyplatil přes 48 % z celkové alokace. Rozdíly ovšem nejsou nijak dramatické – nejméně vyplatil Evropský sociální fond a jedná se o necelých 43 %.

Operační program	Proplacené prostředky příjemcům	
	Mil. Kč	% z alokace
OP Doprava	125 171	72,6
ROP Severovýchod	13 143	65,8
OP Praha - adaptabilita	1 981	61,7
OP Praha - konkurenceschopnost	4 385	61,4
ROP Jihovýchod	12 800	59,7
ROP Střední Morava	10 724	53,5
ROP Severozápad	11 719	52,0
ROP Střední Čechy	8 232	48,5
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	25 067	46,3
ROP Jihozápad	8 679	46,0
ROP Moravskoslezsko	9 302	42,8
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	21 036	38,5
OP Podnikání a inovace	34 884	37,7
OP Výzkum a vývoj inovací	17 091	27,8
OP Životní prostředí	38 311	26,2
OP Technická pomoc	1 506	26,1
Integrovaný OP	11 256	23,4
Evropský sociální fond	48 083	42,9
Evropský fond regionálního rozvoje	180 922	43,7
Fond soudružnosti	126 282	48,3
NSRR	355 287	45,1

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva; Národní orgán pro koordinaci; čísla jsou platná k 3. 8. 2012

5. Certifikované výdaje Evropské komise

Finálně ukončených, tedy i Bruselem certifikovaných prostředků je zatím poměrně málo – z celkové alokace všech OP je to méně než jedna pětina. Prozatím je nejúspěšnější v poskytování peněz včetně schválení Evropskou komisí ROP Jihovýchod, kterému již bylo 56 % z celkové alokace proplaceno a certifikováno v Bruselu. V těsném závěsu za ním se umístily ROP Střední Morava a ROP Severovýchod. Na samém konci je OP Výzkum a vývoj inovací, ze kterého byla v Bruselu certifikována pouhá 4 %, a to i přesto, že má nasmlouváno přes 90 % prostředků. Příliš dobře si nevede ani OP Životní prostředí či OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, kde Brusel dal zelenou pouze okolo 8 % prostředkům.

Nejvíce prostředků bylo certifikováno v rámci Evropského fondu regionálního rozvoje – ale stále je to méně než čtvrtina z celkové alokace. Evropský sociální fond již má definitivně vyřízeno 18 % alokace. Poslední Fond soudružnosti zatím nemá Bruselem certifikováno ani 9 % z celkové alokace.

Operační program	Certifikované výdaje	
	Mil. Kč	% z alokace
ROP Jihovýchod	11 969	55,8
ROP Střední Morava	10 051	50,1
ROP Severovýchod	9 397	47,1
OP Praha - adaptabilita	1 215	37,9
ROP Střední Čechy	5 515	32,5
ROP Jihozápad	5 933	31,5
ROP Moravskoslezsko	6 378	29,4
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	14 640	26,8
ROP Severozápad	5 496	24,4
OP Technická pomoc	1 235	21,4
OP Praha - konkurenceschopnost	1 506	21,1
OP Podnikání a inovace	17 856	19,3
OP Doprava	26 843	15,6
Integrovaný OP	5 403	11,2
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	4 374	8,1
OP Životní prostředí	10 869	7,4
OP Výzkum a vývoj inovací	2 462	4,0
Evropský sociální fond	20 229	18,0
Evropský fond regionálního rozvoje	98 333	23,8
Fond soudružnosti	22 580	8,6
NSRR	141 141	17,9

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva; Národní orgán pro koordinaci; čísla jsou platná k 3. 8. 2012

POZASTAVENÍ PROPLÁČENÍ Z OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Z důvodů zjištěných nedostatků ve fungování českých řídicích a kontrolních systémů bylo v březnu roku 2012 pozastaveno předkládání žádostí o platbu k refundaci EU u všech operačních programů spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a Fondu soudržnosti (FS).

Dotační tok k realizátorům projektů nebyl narušen. V praxi totiž pozastavení předkládání žádostí o platbu znamená, že nedochází k refundaci finančních prostředků z rozpočtu EU na účet Platebního a certifikačního orgánu (PCO) při MF ČR, ze kterého jsou převáděny prostředky do kapitol státního rozpočtu, které vydaly prostředky na předfinancování prostředků z rozpočtu EU. Řídící orgány tak příjemcům proplácejí částky z vlastních zdrojů.

Do konce června 2012 měla Česká republika přijmout příslušná opatření. O měsíc později v reakci na přijatý opatření byl proces předkládání žádostí o proplacení Evropskou komisí obnoven u sedmi operačních programů:

- OP Podnikání a inovace (s výjimkou programu Záruka)
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Technická pomoc
- ROP Jihozápad
- ROP Střední Morava
- ROP Moravskoslezsko
- OP Praha–Konkurenceschopnost

U dalších osmi operačních programů nadále nedochází k odesílání žádostí o platbu do EK a refundaci ze strany EK:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- Integrovaný OP
- ROP Severozápad
- ROP Severovýchod
- ROP Střední Čechy
- OP přeshraniční spolupráce Česká republika–Polsko
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Přísun prostředků na účty řídicích orgánů problémových operačních programů stopla i sama česká strana, když v reakci na nalezené nesrovnalosti letos v březnu zastavila proces certifikace (tedy ověřování) pro deset operačních programů. U části z nich mezitím byly nedostatky odstraněny, přesto byly ke konci srpna pozastaveny certifikace u pěti programů.

Pozastavená certifikace, resp. přijímání žádostí o platbu může mít již nyní reálné dopady na nevyčerpání alokací některých operačních programů. Z aplikace pravidla N+2/N+3 totiž vyplývá, že objem certifikovaných výdajů a žádostí o platbu zaslaných EK za OP musí ke konci letošního roku dosahovat minimálně 31 % celkové alokace programů. Nedodržení tohoto limitu, a tudíž i nezvratné ztráty části alokace, hrozí zejména u těchto programů, které mají navíc pozastavenou certifikaci, případně odesílání žádostí o platbu do Evropské komise: OP ŽP, OP VpK a Integrovaný OP.

Přehled aktuálně pozastaveného procesu certifikace dle jednotlivých OP ze strany PCO

OP	Řídící orgán	OP Datum pozastavení certifikace
ROP Severozápad	RR Severozápad	25. 3. 2011
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	12. 1. 2012
OP Doprava	Ministerstvo dopravy	14. 3. 2012
OP Životní prostředí	Ministerstvo životního prostředí	14. 3. 2012
ROP Střední Čechy	RR Střední Čechy	22. 5. 2012

Zdroj: Platební a certifikační orgán (PCO)

ZÁVĚR

Čistě pohledem statistik čerpání si Česká republika v disciplíně využívání prostředků z fondů EU až tak špatně nevede. O peníze z operačních programů panuje mezi realizátory projektů velký zájem, který je mnohem vyšší než rozpočet programů. Ani z hlediska schválených programů si nevedeme špatně. Z celkové alokace bylo na začátku srpna schváleno 76 % prostředků na projekty, které již obdržely podepsané rozhodnutí či smlouvu o poskytnutí dotace. Ukazatel se dále o několik procentních bodů zvýší, pokud bychom zahrnuli i projekty již schválené řídicím orgánem, ale stále čekající na vydání právního aktu k poskytnutí dotace.

Z celkového balíku peněz z fondů EU pro ČR bylo finálním příjemcům proplacena necelá polovina, což vzhledem k převažujícím ex-post platbám (tedy vypláceným až po realizaci projektu) nepovažujeme za kritickou hodnotu. Větší vráska na čele by měla odpovědným úředníkům způsobovat statistika certifikovaných výdajů odeslaných k proplacení Evropské komisi. Jedná se totiž o pouhých 18 % z celkové alokace.

Výrazný rozdíl mezi proplacenými prostředky finálním příjemcům a certifikovanými výdaji vysvětluje pozastavení přijímání žádostí o platbu Evropskou komisí, resp. Pozastavení certifikace výdajů tuzemským ministerstvem financí. Takto je postiženo osm operačních programů včetně dvou objemově nejvýznamnějších. Důvod je zřejmý: významné nedostatky v administraci a kontrole operačních programů. Kritická situace je u třech programů, u kterých díky pravidlu N+2/N+3 reálně hrozí odebrání části alokace. Prostředky z evropských strukturálních fondů a kohezního fondu tvoří v současné době charakterizované úsporami státního rozpočtu pravděpodobně jediný významný zdroj pro možný fiskální impuls, který by vnesl růstový impuls do skomírající tuzemské ekonomiky. O to více je tristní sledovat neuspokojivý vývoj v oblasti proplácení prostředků z Evropské komise, která stále neproplácí prostředky osmi OP.

Realizované projekty sice nejsou bezprostředně ohroženy, ale u pozastavených operačních programů jsou financovány čistě z národních rozpočtových zdrojů, což dále zhoršuje stav státní pokladny. Věřme, že aktivita české vlády, která přijala sadu opatření na zefektivnění čerpání prostředků z fondů EU, (viz článek výše v rubrice Události) nepřichází za pět minut dvanáct a co nejdříve se projeví v obnovení toků z Evropské komise.